

Handläggare: Katarina Odén-Ryhede
Telefon: 08-508 013 03

Redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet för förskoleverksamheten i Rinkeby-Kista stadsdelsområde 2011

Kvalitetsarbetets innehåll

UNDERLAG/KÄLLOR

Förskoleverksamhetens övergripande systematiska kvalitetsarbete följer de riktlinjer och anvisningar som anges för stadens integrerade lednings- och styrverktyg, ILS. Arbetet med ILS-verktyget ger verksamheten förutsättningar att arbeta konkret med målformulering och uppföljning på alla nivåer inom verksamheten. Den övergripande redovisningen av förskolans systematiska kvalitetsarbete bygger i huvudsak på förskoleenheternas dokumentation i form av kvalitetsredovisningar och uppföljningar i ILS-verktyget. En övergripande uppföljningsplan innehållande nämndmålen, insatser för måluppfyllelse samt allmänna tidsramar för dessa är ytterligare ett underlag som bidrar till att synliggöra hur verksamhetens utveckling fortgår. Skolinspektionens tillsyn av förskoleverksamheten i Stockholms stad 2011 har också tillsammans med stadens egen brukarundersökning, *Förskoleundersökningen 2011 – Föräldrar bedömer förskoleverksamheten i Stockholm* utgjort underlag för verksamhetens fortsatta kvalitetsarbete.

Förskoleenheternas redovisningar bygger på uppföljningar av åtaganden, arbetslagens dokumentation och utvärderingar av respektive arbetsplaner samt den egna bedömningen av det pedagogiska självvärderingsverktyg som staden tagit fram. Arbetslagens underlag består utöver den pedagogiska dokumentationen av dokumentation barn- och föräldrantervjuer samt dokumentation från olika forum där föräldrar haft möjlighet att vara delaktiga i diskussioner och utvärderingar. Övriga underlag är *Förskoleundersökningen 2011 – föräldrar bedömer förskoleverksamheten i Stockholm*

ÖVERGRIPANDE BILD AV MÅLUPPFYLLELSE

Verksamhetsområdets övergripande utvecklingsarbete sker inom fyra huvudsakliga områden. Föräldrar, medarbetare/arbetslag, organisation och ledarskap. Planerade insatser under året har bidragit till att öka medarbetarnas kompetens och till en god måluppfyllelse av beslutade nämndmål och läroplansmål. De brister skolinspektionen identifierade inom förskoleverksamheten i Rinkeby-Kista berör i huvudsak medarbetarnas kunskap och medvetenhet om förskolans uppdrag. Sedan 2007 har ett aktivt och långsiktigt utvecklingsarbete drivits för att stärka medarbetarnas kompetens och öka medvetenheten om uppdraget. Fortbildningsinsatser har planerats och genomförts inom områden som är knutna till kvalitet och utveckling enligt läroplanens intentioner. Insatserna har genomförts både övergripande på verksamhetsområdesnivå och lokalt på förskoleenheterna, samt brett riktat mot samtliga medarbetare och som riktade insatser mot ett mindre antal medarbetare. Implementering av den reviderade läroplanen är här en viktig del i det kompetenshöjande arbetet. Skolinspektionens bedömning bekräftar att verksamhetens egna identifierade utvecklingsområden är relevanta för verksamheten. De åtgärder som kommer att vidtas ligger helt i linje med verksamhetens långsiktigt planerade utveckling och ingår i verksamhetsplanen för 2012. Årets brukarundersökning visar att de fortsatta satsningarna för att öka andelen svar från föräldrarna gett fortsatt bra resultat. Andelen besvarade enkäter var 87 procent för 2011 års brukarundersökning, en ökning från 74 procent 2010. Undersökningen visar också att föräldrarnas positiva bedömning av förskolans kvalitet har ökat inom samtliga delområden. NFI, nöjd föräldrindex, visar att 74 procent av föräldrarna är nöjda med barnets förskola, även det en ökning från 2010 då siffran var 72 procent. Stadsdelsnämndens resultat avseende föräldrars nöjdhet är näst högst i staden.

ANALYS

Verksamheten i Rinkeby-Kista håller en god kvalitet. Förskolorna har en relativt hög andel förskollärare samtidigt som endast ett fåtal medarbetare saknar formell kompetens. Dock visar nyckeltalen att andelen medarbetare med högskoleutbildning för arbete med barn har sjunkit från 49,4 procent 2010 till 45 procent 2011. Vi ser också i en snar framtid stora pensionsavgångar med förskollärare vilket ytterligare kan komma att påverka andelen högskoleutbildade medarbetare. Det är dock viktigt att belysa skillnaden mellan årets redovisning av andelen högskoleutbildade medarbetare och tidigare år. Årets redovisning av antalet anställda efter utbildningsnivå till skolverket per 2011-10-15 ligger till grund för redovisat nyckeltal. Skillnaden mellan den redovisade statistiken 2011 och 2010 utgörs av att 2011 års redovisning omfattar endast antalet anställda med förskolläraryt utbildning omräknat till årsarbetare med hjälp av tjänstgöringsgraden. 2010 och tidigare år har det totala antalet anställda med högskoleutbildning för arbetet med barn ingått i beräkningsunderlaget. I SLK:s anvisningar (ILS) definieras personal med pedagogisk högskoleutbildning som medarbetare med förskolläraryt utbildning, fritidspedagogutbildning eller lärarutbildning. En beräkning utifrån dessa anvisningar ger

stadsdelnämndens förskolor en andel medarbetare med pedagogisk utbildning för arbete med barn på 49 procent.

Kompetensutveckling för alla medarbetare är både en viktig del för rekryteringsarbetet och för förskoleverksamhetens utveckling generellt. Inom verksamhetsområdet pågår ett aktivt arbete för att rekrytera och behålla personal med högskoleutbildning samt för att vidareutbilda redan anställda medarbetare. Genom att erbjuda en verksamhet med ett väl utvecklat och medvetet kvalitetssystem som ger goda möjligheter till fortbildning tror vi oss bli konkurrenskraftiga i rekryteringsprocessen. Under 2011 har elva barnskötare deltagit i den grundutbildning till förskollärare som staden erbjuder, sexton medarbetare har deltagit i fortbildning genom förskolelyftet. Handledarutbildning för förskollärare för att kunna ta emot lärarstudenter är fortbildning som tillför kompetens i verksamheten och ger genom att ta emot studenter ytterligare en väg till rekrytering. I sammanhanget är det dock viktigt att lyfta de generella svårigheterna att rekrytera förskollärare då det råder stor brist på förskollärare i hela stockholmsområdet och i närliggande kranskommuner.

Lpfö98/10 lyfter vikten av och sambandet mellan uppföljning, utvärdering och utveckling. Det systematiska kvalitetsarbetet genom ILS-verktyget bidrar till att skapa medvetenhet om och synliggöra verksamhetens utveckling hos samtliga medarbetare. Medvetenheten och kunskapen om förskolans uppdrag hos varje medarbetare stärks också genom de processer som arbetet med att utforma och följa upp verksamheten på alla nivåer inom verksamhetsområdet medför. ILS-verktyget ger möjligheter för alla medarbetare att se hur mål och åtagande hänger ihop genom alla nivåer, från KF:s inriktningsmål till förskolornas åtaganden och arbetslagens arbetsplaner. Genom enheternas arbete med att tydliggöra de olika nivåerna ges varje medarbetare möjlighet att, inte bara förstå sambandet, utan också att vara delaktiga i processen.

Verksamhetens bedömning är att utveckling av verksamheternas kvalitetsarbete har skett under året och att en fortsatt kvalitetshöjning av arbetslagens pedagogiska arbete har kommit till stånd. Flera faktorer har bidragit till denna utveckling.

- Verksamhetsområdet har som helhet, på alla nivåer, fördjupat kompetensen om kvalitetsarbete och vikten av ett fungerande kvalitetssystem samt ökat kunskapen om vad som krävs av ledning och organisation för att verksamheten ska utvecklas.
- Ökade kunskaper om pedagogisk dokumentation ger pedagogerna en mer självkritisk hållning till den egna verksamheten och den samlade bedömningen visar på fördjupad kunskap om reflektion och analys av insamlade underlag.
- Samverkan mellan förskola och hem har utvecklats inom verksamheterna vilket bekräftas av det goda resultatet från årets brukarundersökning.

Fortfarande finns dock lokala skillnader mellan förskolorna, här är både medarbetarenkät och brukarundersökning till hjälp i arbetet med att kartlägga dessa skillnader och utifrån detta planera insatser i förhållande till rådande förutsättningar.

Sammanfattningsvis har kvalitetsarbetet stärkts genom fortbildning, utvecklingsgrupper och enheternas interna processer. Barnen i förskoleverksamheten är i centrum och möts av engagerade och kompetenta medarbetare, föräldrarnas möjlighet till medverkan och delaktighet har ökat. Enhetscheferna är medvetna om vikten av att utveckla sin organisation så att barn, föräldrar och pedagoger kan föra en dialog om förskolans uppdrag.

UTVECKLINGSOMRÅDEN INOM NÄMND OCH EVENTUELLA FÖRSLAG TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE

Det övergripande utvecklingsarbetet inom verksamhetsområdet fortsätter inom de områden som prioriterats under 2011, föräldrar, medarbetare/arbetslag, organisation och ledarskap, med tyngdpunkt på föräldrar och medarbetare/arbetslag.

- Insatser för att utveckla forum där föräldrar ges möjlighet till information och utvärdering av verksamhetens mål och innehåll
- Samtalsmetodik för att fördjupa medarbetarnas kompetens om samtal som redskap för samverkan med föräldrar
- Fortbildning i pedagogisk dokumentation
- Implementering av riktlinjer för förskolornas arbete med föräldrasamverkan och barns kunskaps- och språkutveckling
- Implementeringsinsatser i syfte att stödja förskolornas arbete med att konkretisera Lpfö98/10
- Insatser för att fördjupa samarbetet mellan förskola, föräldrar och förskoleklass
- Insatser för att utveckla och förbättra arbetet med förskolornas likabehandlingsplaner

Kvalitetsarbetets genomförande

ARBETSFORMER

Förutsättningar

Förskoleverksamheten leds av en verksamhetsområdeschef tillsammans med en ledningsgrupp som 2011 innefattade åtta enhetschefer. Enhetscheferna representerar sju förskolenheter samt enheten för barn i behov av särskilt stöd. Till verksamhetsområdet hör även en administrativ stab med följande funktioner; utvecklingsledare, språkpedagog, utredare, kö- och placeringshandläggare, handläggare för

vårdnadsbidrag, it-pedagog samt administrativ assistent. Förskoleverksamhetens ledning har haft en mötesordning med regelbundna möten. Under året har ledningsgruppen träffats varannan vecka under ledning av verksamhetsområdets chef, som komplement till ledningsgruppen har en beredningsgrupp träffats en gång i månaden. Syftet med beredningsgruppen har varit att ge möjlighet till fördjupade diskussioner inom olika ämnen och att skapa underlag för beslut som sedan tagits i ledningsgruppen. Beredningsgruppen har varit ledd av verksamhetsområdets utvecklingsledare och samtliga enhetschefer har ingått. Då behov har funnits har även andra representanter, t.ex. biträdande enhetschefer eller pedagogiska ledare, deltagit i beredningsgrupperna.

Förskoleenheterna

Enheternas ledning har bestått av enhetschef och biträdande enhetschefer. De biträdande enhetschefernas ansvarsområden har utformats utifrån enheternas specifika behov. Inom flertalet enheter har det utöver dessa befattningar också funnits pedagogiska utvecklare/pedagogistor vars uppdrag har varit att initiera till och implementera pedagogisk utveckling. Flera enheter har även förstärkt arbetet med barn i behov av särskilt stöd genom att en medarbetare i enhetens ledning har uppdraget att övergripande ansvara för, och utveckla detta arbete. Samtliga enheter har pedagogiska ledare eller motsvarande som ansvarar för att utveckla och driva den enskilda avdelningens/avdelningarnas arbete utifrån gällande styrdokument. De pedagogiska ledarna har ingått i olika forum för enheternas pedagogiska ledning.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Det systematiska kvalitetsarbetet har följt riktlinjer och anvisningar från stadens integrerade lednings- och styrverktyg, ILS. Förskoleverksamhetens ledningsgrupp har utifrån KF:s mål för förskoleverksamheten samt mål och riktlinjer i Lpfö 98/10 formulerat nämndmål för verksamhetsplanen. Arbetet med verksamhetsplanen för 2011 startade oktober 2010 med diskussioner i ledningsgruppen om nämndmålens inriktning och formulering. Med utgångspunkt från dessa diskussioner formulerades gemensamma nämndmål för verksamheten. Ledningsgruppen fortsatte under hösten med diskussioner om det fortsatta kvalitetsarbetet. De huvudsakliga punkterna var att lägga en grund för kompetensutvecklingsplanen samt att skapa struktur för uppföljning av nämndmålen. Uppföljningarna av nämndmål har skett kontinuerligt och i enlighet med ILS-anvisningar via tertialrapporter, kvalitetsredovisning och årsredovisning. I samband med att ledningsgruppen utformat verksamhetsplanen för 2011 upprättades en uppföljningsplan där nämndmålen med samtliga övergripande planerade insatser för måluppfyllelse och verksamhetens utveckling ingick. Kontinuerligt återkommande uppföljningsdagar där planen tillsammans med nämndmål utgjorde grunden för diskussionerna planerades och genomfördes. I uppföljningsdagarna deltog ledningsgrupp samt även pedagogiska ledare eller motsvarande från samtliga enheter. Att pedagogiska ledare deltar i den övergripande uppföljningen av nämndmålen förstärker enheternas möjlighe-

ter att göra samtliga medarbetare delaktiga i kvalitetsarbetet då de pedagogiska ledarna utgör en direkt länk till arbetslagen. Arbetet med kvalitetsfrågorna har letts av förskoleavdelningens utvecklingsledare.

Kvalitetsarbetet inom enheterna

Parallellt med verksamhetsområdets kvalitetsarbete har enhetscheferna drivit den fortsatta utvecklingen av kvalitetssystemet i de egna enheterna. Ambitionen har även på denna nivå varit att synliggöra och förankra kvalitetsarbetet i verksamheterna. Varje förskoleenhet har utifrån beslutade nämndmål formulerat verksamhetsplaner innehållande åtaganden för den egna verksamheten. Samtliga avdelningar har skrivit lokala arbetsplaner eller motsvarande dokument. Nämndmål och åtaganden har följts upp i enlighet med ILS-anvisningar via tertialrapporter, kvalitetsredovisning och årsredovisning.

Nätverk och referensgrupper

Verksamhetsområdet har drivit flera stadsdelsövergripande nätverk för att förstärka de utvecklingsområden som prioriterats. Grunden för nätverkens arbete har utgjorts av verksamhetsplan 2011 och Lpfö 98/10, samtliga förskoleenheter har varit representerade. Under året har nätverk drivits inom områdena språk, genus, barn i behov av särskilt stöd samt miljö. Nätverken planeras fortsätta under 2012. Referensgrupper med representanter från samtliga förskoleenheter är också ett arbetssätt som stärker verksamhetsutvecklingen på alla nivåer. Grupperna har haft en sammansättning där både representanter från förskolornas ledning och avdelningspersonal ingått tillsammans med medarbetare ur verksamhetsområdets stab. Arbetet har kontinuerligt återkopplats och bearbetats i förskoleenheterna. Remissförfarandet har planerats så att utöver verksamhetsområdeschef och samtliga förskolechefer har också en pedagogisk ledare, en förskollärare och en barnskötare från varje förskoleenhet ingått i remissgruppen. Lärarförbundet och Kommunal har också varit delaktiga i remissvaren.

Övergripande insatser för målluppfyllelse

Förskolans uppdrag är att stimulera och utmana barns utveckling och lärande i en öppen, innehållsrik och inbjudande miljö, inomhus och utomhus. Verksamheten ska främja lek, samspel och kommunikation och barnen ska bli utmanade och inspirerade till utforskande och upptäckande. Pedagogisk dokumentation är ett sätt att dokumentera verksamheten så att barns lärande i olika situationer och miljöer synliggörs, både för barnet och för arbetslaget. Dokumentationen blir arbetslagets underlag för reflektion och utveckling av verksamheten. Under 2011 har arbetet med att fördjupa medarbetarnas kunskaper i dokumentation och uppföljning av den egna verksamheten fortsatt. Satsningar har gjorts för att fördjupa medarbetarnas kunskaper i att dokumentera och följa upp de egna verksamheterna i form av fortbildning i pedagogisk dokumentation. Parallellt med enheternas implemente-

ringsarbete med Lpfö 98/10 har, sedan februari 2010, verksamhetsområdet drivit ett övergripande utvecklingsarbete i syfte att utforma dokument/riktlinjer som stöd för medarbetarna att omsätta läroplanens intentioner i den konkreta verksamheten. Tre referensgrupper/arbetsgrupper med representanter från samtliga förskoleenheter har utformat riktlinjer som stöd för förskolorna i deras arbete att omsätta läroplanens intentioner i praktiken. En av arbetsgruppernas uppdrag har varit att utforma dokument som synliggör de teorier som ligger till grund för läroplanen samt omsätta dessa teorier till pedagogiska förutsättningar och konsekvenser för den konkreta verksamheten. De två andra gruppernas uppdrag har varit att dels att skapa ett gemensamt språkdokument att utgå ifrån i arbetet med barnens språk- och kunskapsutveckling för att garantera alla barns möjligheter till fortsatt god utveckling dels att utforma riktlinjer för samverkan mellan förskola och hem. Dokumenten har arbetats fram i nära samarbete med förskolorna och remissbehandlas under oktober – november 2011. Arbetet beräknas vara klart januari 2012 och implementering av dokumentet planeras under hela 2012.

Under 2011 har verksamhetsområdet också genomfört flera insatser för att stödja enheterna i att utveckla arbetsformer som stärker och synliggör genusarbetet på varje förskola. Ett genusnätverk där representanter från samtliga förskoleenheter ingår har startats under hösten 2011. Nätverket leds av en representant från förskoleverksamhetens stab samt en biträdande enhetschef, bägge har högskolekompetens i ämnet genuspedagogik. Samtliga enheter har utarbetat likabehandlingsplan och plan för kränkande behandling utifrån enhetens och förskolornas lokala förutsättningar, ingen gemensam mall använts för detta arbete. Utvärdering och revidering av planerna har skett med utgångspunkt från de egna förutsättningarna.

Verksamhetsutveckling måste ske på alla nivåer inom verksamheten, både horisontellt och vertikalt. De arbetssätt som beskrivits har gett verksamhetsområdet goda möjligheter till utveckling. Arbetet med nätverk och olika typer av referensgrupper kommer att fortsätta för att förstärka det generella kvalitetsarbetet. Verksamhetsplanen för 2012 följer de resultat som underlagen för denna redovisning visat. Den kompetensutveckling som planeras utformas som tidigare år, både brett för samtliga medarbetare och som riktad och anpassad för ett mindre antal medarbetare. Verksamhetsrådets ambition är att ytterligare fördjupa och förankra kunskaperna om kvalitetsarbete som grund för verksamhetsutveckling.